

***O'QUVCHILARDA KITOBXONLIK VOSITASIDA KREATIV TAFAKKURNI
SHAKLLANTIRISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARINI
TAKOMILLASHTIRISH***

Shokirova Dilnoza Ubaydulloyevna

Buxoro davlat universiteti o'qituvchisi (PHD)

Shokirova Dilnoza Ubaydulloyevna

Lecturer at Bukhara State University (PhD)

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'quvchilarda kitobxonlik vositasida kreativ tafakkurni shakllantirish masalasi ilmiy-nazariy jihatdan yoritilgan. Kitobxonlikning o'quvchilarning ma'naviy dunyoqarashi, ijodiy qobiliyatlari va mustaqil fikrlash salohiyatini rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanishning ahamiyati, interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, gamifikatsiya va STEAM-ta'lim integratsiyasining samaradorligi ko'rsatib berilgan. O'qituvchi va ota-onalarning hamkorlikdagi faoliyati o'quvchilarda kitobxonlik madaniyati va kreativ tafakkurni rivojlantirishning muhim omili sifatida baholangan.

Kalit so'zlar: kitobxonlik, kreativ tafakkur, zamonaviy texnologiyalar, interfaol metod, gamifikatsiya, STEAM-ta'lim, mustaqil fikrlash.

***IMPROVING MODERN TECHNOLOGIES FOR DEVELOPING
CREATIVE THINKING IN STUDENTS THROUGH READING***

Abstract: This article explores the issue of developing creative thinking among students through reading activities from a scientific and theoretical perspective. The role of reading in enhancing students' worldview, creative abilities, and independent thinking skills is analyzed. Furthermore, the importance of utilizing modern pedagogical and information technologies, interactive methods, project-based learning, gamification, and STEAM integration is

highlighted. The collaborative role of teachers and parents is emphasized as a key factor in cultivating reading culture and creative thinking among students.

Keywords: *reading, creative thinking, modern technologies, interactive method, gamification, STEAM education, independent thinking.*

Bugungi globallashuv davrida jamiyat taraqqiyotini ta'minlashda ijodkor, keng dunyoqarashli va mustaqil fikrlovchi avlodni tarbiyalash alohida ahamiyat kasb etadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim sohasini modernizatsiya qilish, yoshlarning intellektual salohiyatini oshirishga qaratilgan qaror va farmonlari bu borada muhim dasturilamal bo'lib xizmat qilmoqda. Ayniqsa, maktab ta'limida o'quvchilarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish, u orqali kreativ tafakkurni shakllantirish jarayoni davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Kitobxonlik faqatgina bilim olish vositasi emas, balki o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytiruvchi, ijodiy qobiliyatlarini o'stiruvchi va ularni mustaqil fikrlashga undovchi muhim omildir. Hozirgi kunda kitobxonlik jarayoniga zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarini tatbiq etish orqali o'quvchilarda kreativ tafakkurni shakllantirishning samarali yo'llarini ishlab chiqish dolzarb masala bo'lib qolmoqda.

Kitobxonlik va kreativ tafakkur tushunchalarining nazariy asoslari

Kitobxonlikning mohiyati va ahamiyati

Kitobxonlik — shaxsning ma'naviy olamida muhim o'rin egallovchi, uning tafakkuri, dunyoqarashi va intellektual salohiyatini shakllantiruvchi jarayondir. Kitob inson tafakkurini charxlaydi, dunyoni idrok etish imkonini beradi va shaxsni yangicha g'oyalar sari yetaklaydi.

Kreativ tafakkur tushunchasi

Kreativ tafakkur — bu yangicha yondashuvlar, original g'oyalar va ijodiy qarashlarni yuzaga keltiruvchi fikrlash jarayonidir. Kreativ tafakkurga ega

o'quvchi mavjud muammoni noodatiy usulda hal qila oladi, yangilik yaratishga intiladi va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatiga ega bo'ladi.

Kitobxonlik va kreativ tafakkur o'zaro bog'liqligi

Kitobxonlik o'quvchiga keng ko'lamli bilim beradi, tafakkurini o'stiradi va ijodiy tasavvurni shakllantiradi. Badiiy adabiyot mutolaasi orqali o'quvchi obrazli tafakkur, analitik yondashuv va muammoli vaziyatlarni hal qilish qobiliyatiga ega bo'ladi.

O'quvchilarda kreativ tafakkurni shakllantirishda kitobxonlikning roli

O'quvchilarning psixologik rivojlanishida kitobning o'rni

Psixolog olimlarning ta'kidlashicha, kitob mutolaasi bolaning tasavvurini boyitadi, emotsional sezgirlikni oshiradi va ularni ijobiy axloqiy qadriyatlarga yo'naltiradi.

Kreativ tafakkurni rivojlantirishda badiiy adabiyotning o'rni

Badiiy asarlardagi obrazlar, syujetlar va badiiy usullar o'quvchini voqelikni turlicha tasavvur qilishga undaydi. Bu jarayon kreativ tafakkurning rivojlanishiga olib keladi.

O'quvchilarda mustaqil kitobxonlik madaniyatini shakllantirish

O'quvchilarda mustaqil o'qish odatini tarbiyalash, ularga kitob tanlash madaniyatini o'rgatish va o'qilgan asarlar yuzasidan munozaralar tashkil etish kreativ fikrlashning muhim omillaridan biridir.

Zamonaviy texnologiyalarning kitobxonlik jarayoniga ta'siri

Raqamli texnologiyalardan foydalanish

Bugungi kunda elektron kutubxonalar, audiokitoblar va mobil ilovalar o'quvchilar uchun kitob mutolaasini yengillashtirmoqda. Bu esa o'z navbatida, kitobxonlikka bo'lgan qiziqishni oshiradi.

Interfaol metodlar va onlayn platformalar

Onlayn kitobxonlik klublari, virtual seminarlar va interfaol mashg'ulotlar o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rag'batlantiradi. Masalan, "book review" loyihalari orqali o'quvchi o'qigan asari haqida o'z nuqtai nazarini erkin ifoda etadi.

Kreativ o‘qitish metodlari

“Klasster”, “Mentimeter”, “Padlet” kabi onlayn platformalar orqali o‘quvchilarda kitobxonlikni baham ko‘rish, fikr almashish va jamoaviy ijod qilish imkoniyatlari yaratiladi.

Kitobxonlik asosida kreativ tafakkurni rivojlantirish metodlari

Munozarali o‘qish usuli

O‘quvchilar o‘qigan asarlar bo‘yicha guruhli muhokamalarni tashkil etish ularning tanqidiy va ijodiy tafakkurini rivojlantiradi.

Rolga kirib o‘qish va sahnalashtirish

Badiiy asarlardagi qahramonlar obraziga kirib o‘qish yoki qisqa sahnalarni sahnalashtirish o‘quvchilar tasavvurini yanada boyitadi.

“Ijodiy yozuv” mashqlari

O‘quvchilarga o‘qilgan asar davomida boshqa tugash variantlarini yozib ko‘rish, yangi qahramon qo‘shish yoki voqeani boshqacha tarzda rivojlantirish topshirig‘i beriladi. Bu esa kreativ tafakkurni faollashtiradi.

Kitobxonlikni rivojlantirishda innovatsion pedagogik yondashuvlar

STEAM-ta’lim bilan integratsiya

Kitobxonlik jarayonida san’at, texnologiya, muhandislik va matematika fanlari bilan integratsiya qilish o‘quvchilarning kompleks fikrlashini rivojlantiradi.

Loyiha asosida o‘qitish

O‘quvchilar o‘qigan kitoblari asosida ijodiy loyihalar (prezentatsiya, videorolik, poster) tayyorlash orqali o‘z g‘oyalarini amaliy shaklga keltiradilar.

Gamifikatsiya elementlari

Kitobxonlik jarayoniga o‘yin elementlarini qo‘shish (kitob o‘qish bo‘yicha reyting, viktorinalar, badge va sertifikatlar berish) o‘quvchilarda raqobatbardoshlikni oshiradi.

Amaliy tajribalar va ilg‘or xorijiy tajribalar

O‘zbekiston ta’lim muassasalaridagi tajribalar

Maktablarda “Kitobxonlik haftaligi”, “Eng yaxshi kitobxon” tanlovlari va “Kitobxonlik kechalari” tashkil etilib, o‘quvchilarni kitobga jalb qilishda muhim natijalar bermoqda.

Xulosa

O‘quvchilarda kitobxonlik vositasida kreativ tafakkurni shakllantirish zamonaviy ta’limning ustuvor vazifalaridan biridir. Zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanish, innovatsion pedagogik metodlarni joriy etish va o‘qituvchi hamda ota-onalarning hamkorlikdagi faoliyati ushbu jarayonning muvaffaqiyatini ta’minlaydi.

Kitobxonlikni rivojlantirish orqali ijodkor, mustaqil fikrlovchi, intellektual salohiyatli avlodni voyaga yetkazish mumkin. Shu bois, ushbu mavzu bugungi ta’lim jarayonida dolzarb bo‘lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Kitob mahsulotlarini nashr etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitobxonlik madaniyatini oshirish va targ‘ib qilish bo‘yicha komissiya tuzish to‘g‘risida”gi qarori. – Toshkent, 2017.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish to‘g‘risida”gi qarorlari. – Toshkent, 2019.
3. Vygotsky L.S. Imagination and Creativity in Childhood. – Cambridge: MIT Press, 2004.
4. Guilford J.P. Creativity: Yesterday, Today and Tomorrow. – Journal of Creative Behavior, 1967.
5. Anderson L.W., Krathwohl D.R. (eds.). A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. – New York: Longman, 2001.

6. Sawyer R.K. Explaining Creativity: The Science of Human Innovation. – New York: Oxford University Press, 2012.